

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Minister A. Klink
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Ministerie van LNV
Minister G. Verburg
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Grubbenvorst, 21 december 2009/BdP/0077

Betreft: verzoeken tot handelen met betrekking tot reconstructie, IV en MER

Geachte ministers Klink en Verburg,

Al enige jaren houden de vereniging Behoud de Parel, de bewonersgroepen Helden, Sevenum, Siebengewald, de Groengroep Sevenum en de Stichting Gezonde Woonomgeving Leudal zich bezig met de komst van megabedrijven. Met als ultiem voorbeeld de megastallen van het Nieuw Gemengd Bedrijf (35.000 varkens en 1.278.000 kippen), dat zich wil vestigen in Landbouwontwikkelingsgebied Witveld, nabij Grubbenvorst, in Horst aan de Maas. Inmiddels kunnen we u melden dat in hetzelfde Landbouwontwikkelingsgebied Witveld nieuwe gegadigden aangemeld zijn, waaronder een megavarkensbedrijf van 20.000 varkens op nog minder dan 300 meter afstand van het kippenbedrijf dat onderdeel uitmaakt van het NGB en eenzelfde afstand tot het varkensdeel van het NGB.

In de afgelopen jaren hebben wij ons steeds meer verdiept in de reconstructie en de intensieve veeteelt. Op basis daarvan hebben we regelmatig – in samenwerking met vrijwel alle huisartsen in Noord-Limburg, zes artsen van de GGD Noord- en Midden-Limburg en een aantal artsspecialisten uit de regio – onze zorgen geuit met betrekking tot volksgezondheidsrisico's die kleven aan de intensieve veehouderij. De bestuurders, zowel gemeentelijk als provinciaal, hebben onze zorgen steeds afgewezen en stelden dat wij aan bangmakerij deden. Nog onlangs publiceerde de gemeente Horst aan de Maas een onderzoeksrapport van de GGD Noord- en Midden-Limburg, dat aantoonbaar onvolledig en op plaatsen onjuist was, om daarmee de zorgen met betrekking tot de gezondheidseffecten te bagatelliseren. Ondertussen wordt steeds duidelijk dat onze zorgen terecht waren en zijn.

Als gevolg van de Reconstructiewet Concentratiegebieden zijn er door de provincies met zandgronden, waar al een ernstig mestoverschot is, reconstructieplannen opgesteld. Grofweg genomen zijn er drie gebiedstypen ontstaan: extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden. Ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij (IV) kunnen vooral plaats vinden in de landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's) maar ook op sterlocaties in verwevingsgebieden. Een locatie in een verwevingsgebied behoudt zijn karakter, wat tot gevolg kan hebben dat bijvoorbeeld een intensief kippenbedrijf omgezet wordt in een intensief melkgeitenbedrijf (er van

uitgaande dat een melkgeitenbedrijf tot de IV gerekend wordt). Bij de reconstructie is vooral gekeken naar ontwikkelingsmogelijkheden voor de sector en naar een zonering van de natuur. Het belang van de volksgezondheid en de effecten van de IV hierop zijn niet of in onvoldoende mate afgewogen. Brieven die onze vereniging – een aantal keren in samenwerking met collega-bewonersorganisaties in andere reconstructieprovincies - naar uw ministeries gestuurd heeft, hadden veelal betrekking op het gemis van een relatie tussen reconstructie en gezondheid.

Ook andere punten van kritiek ten aanzien van de concrete uitvoering van de reconstructie en de intensieve veeteelt vinden steeds meer gehoor onder de inwoners van Noord- en Midden-Limburg. In alle gebieden waar wij als ondertekenaars van deze brief actief zijn vinden vergelijkbare negatieve ontwikkelingen plaats. De aantasting van het landschap, natuur en leefbaarheid voor mensen wordt als een concrete bedreiging ervaren. Maar ook op dat punt blijven de bestuurders van gemeenten en provincie – en tot nu toe helaas ook nog op landelijk niveau – achter.

Een derde punt van zorg bij de ondertekenaars van deze brief betreft de bedreiging van de boerenstand zelf. Door de opkomst van megabedrijven – wel of niet voorzien van het propaganda-etiketje “innovatief en duurzaam” – worden de agrarische familiebedrijven met een kleinere omvang in hun bestaan bedreigd.

De agrarische sector gaat op deze manier failliet! De vlucht naar voren in de vorm van megabedrijven zal slechts leiden tot een snellere dood van de sector, in plaats van een betere “concurrentiepositie” in de wereldeconomie. Daarbij worden alternatieven – kleinschalige productie die zich beperkt tot afzet in de regio – door de overheden nauwelijks ondersteund. Nu al is 80 % van de Nederlandse productie bestemd voor export en een verdere toename van de productie zet de marktprijs alleen maar verder onder druk met als resultaat een verdere reductie van het aantal boeren en daarmee van de werkgelegenheid. In het buitenland wordt steeds meer gestreefd naar zelfvoorziening als het gaat om voedselvoorziening. Een voorbeeld voor Nederland.

Het moge duidelijk zijn dat het reconstructiebeleid grote maatschappelijke onrust blijft veroorzaken, terwijl de politieke bestuurders voortdurend achter de feiten aan blijven lopen, zoals weer is gebleken bij de aanpak van de Q-koorts. Voor ons zijn de beschreven ontwikkelingen en de gebeurtenissen rondom de Q-koorts de directe aanleiding om u deze brief te sturen. Na publicaties in de media en met name door de recente uitzendingen van Zembla en Nova van 6 en 7 december jl. over die Q-koorts zijn onze zorgen over de negatieve effecten van de IV op de volksgezondheid op een voorlopig hoogtepunt gekomen.

Met betrekking tot de Q-koortsepidemie concludeert het RIVM in haar advies van 24 juli 2009, dat er niet alleen rekening gehouden dient te worden met het ruimen van besmette bedrijven, maar ook dat bedrijven verplaatst of gesloten moeten worden. Als reactie daarop, met name vanuit het ministerie van LNV, is gewezen op het doen van “nader onderzoek”. Dit ondanks het feit dat zowel de GGD als het RIVM in een eerder stadium al hadden aangegeven dat de gevolgen voorzienbaar waren. Het RIVM gaf aan dat grote aantallen dieren en concentraties van bedrijven binnen een beperkt gebied kunnen leiden tot de ontwikkeling van onder andere de bacterie *Coxiella burnetii*. In het algemeen gesteld: ***grote concentraties van dieren brengen in hoge mate volksgezondheidsbedreigende risico's met zich mee***. De conclusie van het LNV dat er onvoldoende informatie zou zijn, is derhalve volkomen discutabel. Het heeft er alle schijn van dat de beschikbare kennis bewust terzijde is gelegd en dat de economische belangen van enkele ondernemers prevaleren boven de belangen van de volksgezondheid.

Recentelijk is er ook meer duidelijkheid gekomen over het exorbitante gebruik binnen de IV van antibiotica en de gevolgen ervan. De vereniging Behoud de Parel heeft al in 2007 gewezen op de relatie tussen de bedrijfsgrootte, het gebruik van antibiotica en het voorkomen van MRSA. Ook in dit geval (evenals bij onze zorgen met betrekking tot fijn stof, endotoxinen en influenza) werden onze zorgen door de bestuurders – zoals eerder gesteld – als “bangmakerij en volksmennerij” van de hand gewezen. Inmiddels heeft onderzoek onze zorgen ook op dit punt bevestigd. Ter illustratie: de varkensstapel is sinds 2004 met bijna 1 miljoen dieren gegroeid naar 12.026.467 in 2008. De melkgeitenpopulatie steeg van 167.730 in 2004 naar 253.512 in 2008. De veegerelateerde MRSA-bacterie is sinds 2004 geïdentificeerd. De stijging van het gebruik van antibiotica (die niet alleen om diermedische redenen gebruikt wordt, maar ook – of juist vooral – om meer vlees te produceren - is ondanks afgesloten convenanten niet tot stilstand gebracht.

Het RIVM adviseert in verband met de hiervoor gesignaleerde gezondheidsrisico's om “ruimtelijke instrumentaria” te gebruiken ter sturing. Hiermee zal RIVM bedoelen een grotere afstand tussen bedrijven onderling en tussen een bedrijf en de woonbebouwing. Direct sturen op aantallen (dieren) is niet mogelijk. Indirect kan er gestuurd worden door bijvoorbeeld de grootte van een bouwblok. Als voorbeeld: met de huidige innovatie is het mogelijk om op een bouwblok van 1,5 ha 24.000 vleesvarkens of 300 melkkoeien te houden. In Horst aan de Maas is zelfs gekozen voor bouwblokken van 6 ha, die – zoals bekend – bedrijven mogelijk maken met 35.000 varkens en 1,2 miljoen kippen!

Zoals geadviseerd door de RIVM zou het beter zijn verschillende diersoorten niet te houden binnen één locatie of om veterinaire en volksgezondheidsredenen een ruime onderlinge afstand aan te houden. In LOG Witveld – weer als voorbeeld - wordt met dit advies geen rekening gehouden, gezien de hierboven weergegeven feiten met betrekking tot het NGB. Kijkend naar de manier waarop is omgegaan met de grote problemen met onder andere de Q-koorts en de consequenties daarvan (die reeds lang voorzien waren, terwijl er toch niet adequaat is opgetreden) en de manier waarop nu duidelijke adviezen in de wind geslagen worden door de lokale en provinciale overheid en – naar het laat aanzien ook de landelijke overheid – slaat ons de schrik om het hart. Pogingen van vereniging Behoud de Parel om via het bij de gemeente Horst aan de Maas indienen van een zienswijze op een startnotitie van een bedrijf, dat zich binnen LOG Witveld wil vestigen én via directe benadering van de MER-commissie – om gezondheidseffecten mee te nemen in een Milieueffectrapportage (MER) - hebben tot nu toe geen succes gehad. Wij vinden dit schokkend en verwachten nu van u een daadkrachtig optreden, ook ten aanzien van de situatie in Noord- en Midden-Limburg.

Derhalve verzoeken wij u – in navolging van collega-bewonersgroepen in andere reconstructieprovincies - het volgende:

1. Onmiddellijk een besluit te nemen tot herziening van de Reconstructiewet en de –plannen met als doel de volksgezondheid te waarborgen.
2. In afwachting van deze herziening een algehele ‘stand still’ af te kondigen, dat wil zeggen: het aanhouden van vergunningaanvragen van alle IV.
3. Binnen een Milieu Effecten Rapportage een toetsingskader, gericht op de volksgezondheid, op te nemen, zodat effecten op de volksgezondheid inzichtelijk worden.
4. Instrumentaria te ontwikkelen die het mogelijk maken direct te sturen op dieraantallen.
5. Instrumentaria te ontwikkelen die het mogelijk maken direct te sturen op diersoorten, zodat veterinaire en volksgezondheidsaspecten ruimtelijk gestuurd kunnen worden.

In afwachting van een spoedige reactie op deze brief,

Met vriendelijke groet,

Marlotte Bakker, André Vollenberg, Paul Geurts, Hans van Hoof, Frits Tenge, Toon van Gerven,
Wout Hendrickx en Joop Claessens (leden Dagelijks Bestuur van vereniging Behoud de Parel).

Mede namens:

Bewonersgroep Helden

Bewonersgroep Sevenum

Groengroep Sevenum

Bewonersgroep Siebengewald